

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICÀ

REUS, DIJOS 11 D'OCTUBRE DE 1917

ANY XII

N.º 230

Preus de subscripció

REUS. . . Ptas. 1.50 al mes.

Fora. . . 4.50 trimestre

Estranger. . . 9.00

Número solt 5 cèntims

Anuncis segons tarifa

Gran Hotel - Restaurant Els cafès GIL

de LONDRES HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb telèfon urbà i interurbà : : Habitacions amb banys, dutxes i telèfon

ELS DE MÉS FORTALESA
ELS DE MÉS AROMA

Carrer Metge Fortuny, 3 (davant La Fleca) - Reus

DEL MOMENT

Alcaldes de R. O.

Maravella l'observar que en el fons de la política dels governs que malmenen Espanya hi ha una eterna contradicció entre la ciència i l'art de governar; contradicció sistemàtica, capriciosa) que sembla un dia i l'altre fondes arrels de pessimisme. Espanya té un munt de polítcs amb certa formació intel·lectual, acadèmica, evidentment circumstancial, però a hores temptadora d'esperances de que al daler de renovació del poble respondrà la intel·lectualitat dels homes polítics. La formació intel·lectual dels polítics castellans, per tal com és universitària i ateneista, és parelament semblant en tots i esdevé que les gradacions dels principis nous de Política i d'Hisenda que els llibres pregonen i semblen tenir ascendent en la intel·lectualitat d'aquells polítics, es deixen per l'Acadèmia o pel Forúm, mes no escalen mai les poltrones ministerials que haurien d'ésser el llur seient definitiu... Jo soc el cronista meravellat, per exemple, de que home tan liberal, centralista, cacic i consirós com el senyor comte de Romanones, entrés a l'Acadèmia de Ciències morals i polítiques, sota l'amorós auspic de la seva influència, i sota la inspiració indefectible de la seva nimfa Egèria l'Acadèmia, parlant de l'autonomia necessària als municipis per a la seva lliberació econòmica; i maravella, encara llegir textos, apreciacions jurídiques de l'actual ministre de la Governació, quan ha parlat com acadèmic i publicista del moment, que es contradueix amb la seva actual gestió com a ministre de la moralitat política i administrativa del país; textos del senyor Dato; discursos de la primera època del senyor Alba; una llunyana Memòria del senyor García Prieto; un discurs forense del senyor Ruiz Giménez, i fins una crònica feble, sentimental d'En Francos Rodríguez. Repassats aquests dies d'estiu en revisió d'una crisi de la ideologia política castellana, junt amb tans altres textos, ens portaven al convenciment de que és funestíssim per a governar des de Madrid, el tenir idees, almenys superflues, sobre tan inquietadora matèria política. Perque, capida la llei, o no ben entesa, indefectiblement és capida la trampa; la trampa bella i líricament daurada a l'estil antic d'En Romero Robledo que, per cert, intenten ara ressuscitar els senyors Dato i Sánchez Guerra.

Segurament ens ho ha provat l'exposat estudi—per mig de les moltes discrepàncies, no d'escola, sinó d'enlairament personal, que als polítics castellans els separa un xic, solament hi ha una qüestió en la qual l'ateneisme dels homes de la dreta i de l'esquerra, liberals i conservadors, els uneix en unànime convergència: lo funestíssim que és

per a Espanya el caciquisme, sobretot el caciquisme municipal. Reconeixen totes les tendències, i tota l'Espanya oprí mida en protesta, que l'assoliment de la mayorada lliberació política interior del país és impossible) mentre no es purifiqui d'una vegada per sempre la vida dels municipis, perque la seva personalitat i la seva eficàcia queden sense efecte quan la seva vida econòmica i administrativa queda embrassada pel caciquisme. D'aquí que la engunya més forta i més punyenta del Dret administratiu és la lliberació de Municipi, per que la realitat, donant-li greus responsabilitats, reclama per ell, adhoc, amples atribucions. El renaixement nacionalista català i base ha començat per l'enlairament i dignificació de la vida local administrativa, econòmica i políticament considerada, enc que en aquesta creuada el sentiment nacionalista hagi tingut de lluitar amb les extralimitacions del Poder.

Ara bé; la vida dels municipis depèn de la seva autonomia: el primer element del Municipi autònom és que el regent del propi Municipi sigui nomenat per la voluntat popular; que sempre l'alcalde enlirat pel sufragi del poble es deu a la confiança dels seus electors; mentre que l'alcalde de R. O. es deu al seu senyor, que és, naturalment, el ministre de la Governació. Els Municipis són els inspiradors i els mantenedors de l'ordre local, sentit, viscut i satisfet pels veïns, i pels propis veïns resolt. De manera que la tàctica del Govern quan intenta adular la vida local i enfeblir la, arrenca de la sobirania popular el nomenament d'alcalde. És la vella tàctica de sempre, resuscitada ara amb motiu de les proximes eleccions que s'anuncien. No és, per ventura, tradicional a Espanya que l'alcalde de real ordre és sempre un agent del Govern? No es recorda que tot període electoral comença amb el trasbalsament dels càrrecs administratius dels pobles? Malgrat aquesta observació, i l'ideal de lliberació política dels Municipis que és en totes les disgressions acadèmiques dels homes del Govern es revinen cada vegada les males, les detestables arts de la farsa per traspasar la llei, netament concebuda però vergonyosament escarnida en la pràctica. I pel primer grau del Municipi, a les ordres del cacic i del Govern s'esfumia la realitat viva i històrica, sacratíssima de la vida local; i l'engany del parlamentarisme, a morie i mediatitzat, va batint, lentament, a cada renovació parlamentària una opinió fraccionada, indisciplinada, més atenta als goigs insans del Poder assaltat, que no a la justa detentació de l'administració pública.

Cal cridar l'atenció sobre el nomenament, aquests dies, d'alcaldes de R. O. És, realment, un parany del Govern; per això, per damunt d'una gran part d'Espanya, feble i conformada amb els cacics atreviments, ressona em una nota joiosa, plena de fortitut i de vida, ara darrerament la noble actitud de l'es-

timada Santa Coloma—que té delicada aroma de montanya i sentor de protestant del nomenament per aquella callosíssima població d'un alcalde... R. O.!

CARLES CREUET.

De Falset

ESCOLES CATALANES

Com ja varem dir, a Falset es constitueix un Patronat d'Ensenyança Catalana, a l'objecte de crear unes escoles i fomentar tot lo que tingui relació amb l'ensejament de la nostra llengua.

No son pocs els qui en aquesta benemèrita obra de reconstrucció nacional s'hi interessin amb el major afecte; la qual cosa és garantia que l'objectiu serà plenament assolit.

Vegis, si no, el nombre de subscriptes a la comunicació dirigida a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, recaptant el seu concurs:

Joaquim Navarro, Enigen Batllewell, Ramón Roig, M. Blasco, Joan Barceló, J. Amorós, F. Puig, Xavier Amorós, Adalt Pi, Pòsep Pi, F. Gombau, Josep Sero, Andreu Pujol, Salvador Estrem, S. Castell, V. Estrem, Emili Miró, Joaquim Navarro, Francesc Calcerán, Josep Prats, Ramón Pi, Josep M. Llabeña, Ferrán de Traves, Ramón Mañé, Ramón Arbós, August Sivorra, M. Pellejà, Joaquim Sabaté, Joaquim Sanxo, Angel Estrem, Josep M. Barceló, Bonaventura Margalef, Ermengol Muntaner i Lluís Rull.

Com sempre, en casos semblants, la Protectora ha acollit amb entusiasme l'oferta, donant instruccions per a la millor organització del Patronat i d'una Comissió Delegada a Falset.

Alivi de solitaris

Al clam de Xenius, han respost alguns d'aquests solitaris qui viuen en els nostres pobles i ciutats de Catalunya, neguitosos i cercant companyia. D'aquests solitaris idealistes, potser n'hi han més del que sembla. Seria interessant escatir d'algun d'ells com han cobrat la seva educació, com han evolucionat, com han esdevingut soldats freturosos del exercit nou de Catalunya. Diem que no ho sembli que n'hi hagi tants, car no sura prou, o no és eñac abastament la seva tasca, la seva dolor. Hem de solidaritzar-nos en el dolor.

Als pobles de Catalunya, a molts pobles de Catalunya, encara no hi és arribada la ideologia del nostre renaixement, malgrat es guanyin eleccions nacionals. Segueixen les ones concèntriques del moviment antic, en tant que a Barcelona ja ho han avassallat gaire bé les del moviment nou. Els hereus o fills en general de cases bones, de les soques pairals encara els envien a estudiar en aquests grans pensionats tan

pomposos, rom revellits i sems. Quan tornen al poble, duen l'ànima esterilitzada, són uns neuròtics i descenrats. El mestre i mestressa són pastats i estructurats tan a fons del vell tipus de maestro nacional. Solen ésser els lectors de certs diaris anodins dits d'informació. Alguns de nous, d'idealistes hema experimentat com se rebrodonen de una dellosa manera. Sovint, malauradament no sempre, el més nou, el més inquiet idealista és el rector. El seu dolor, per les mateixes circumstancies del poble, atreu arreu no s'objectiva com caldria per a reixir la seva obra prou eficaç. Els pobles aixís no hi ha aristocràcia, no hi ha geratques; son desnaturalitzats completament: són tristosos, polsosos pobles provincians. Els vells fan la xinxina per casinos i tabernes. En els centres polítics, se juga, es beu, i es xerra molt, i són la farga següidament dels flams de passions que decasten les gens. Balla el jovent bestialment, feint barbarotes de la moral i de l'higiene. El cine és el dormidor de tots el ànims espirituals. A l'Església, la missa, amb inabillables d'armonium, és una distracció d'innenjals més. I els solitaris o solitaries tramben de mil agulles de dolor, qué fa?

Potser no sempre fa el que cal, potser no sempre ho fa com cal. Si es recordeix, fins i tot, amb un gest d'ira o de repugnància, en les seves ideologies, és de parvulitat i neuròtic. No serà el dolor de part fecunde el que sentirà, sino el dolor atarculent del anormal o desequilibrat. I la gent el pendrà per tal, i se'n isolará i el senyalará amb el dit, que és un estorbótic. Sobres aquesta gent, sobre el poble, no hi téndrà cap eficaç influència. Aquí estem en un problema d'estrategia a resoldre. Sense deixar els seus llibres, ni d'acariciar els seus plans de conquesta per a un més enllà, sense abandonar o oblidar la llunyana companyia d'un altre amic solitari o de l'estol d'amies, que a ciutat en col·laboració treballen, ha de cercar-se companyia dels que'l rodegen, que al capdevall és l'única i vera companyia, i l'única que pot donar-li la ma i el coll a la seva obra. La companyia és factible amb un hom d'un replà espiritual, o millor intel·lectual més baix, a condició solament que sia moral, de bona homenia. Guanyada l'amistat amb un, amb dos, es cobra, es pot cobrar una preponderancia moral sobre varis, sobre molts. Aixís el solitari, en aquest punt del camí, la seva obra pot i deu reduir-se a funcions de ciutadana o espiritual policia. Com Sócrates ha d'endinar-se per tabernes i catúns i sense macular el mantell de la seva ànima, sense substituir les seves idees. A les tertúlies del farmacèutic, del casino, de la societat coral, de cal barber i de cal fuster, i a la treballada dels pagesos, pot exercir santa influencia. Devall d'ell, es dexará de renegar, de tindre i tot conversacions vils. Pot encarrilar les enraonies polítiques, deixant-hi anar la llevor bona. Pot fer enllar moralment a ne la gent, la visual d'una multiplicitat d'aspectes de la vida del poble: el ball, el chor, el fut-bol, la

moda, la construcció. Indubtablement, l'ànima dels contertulians del solitari se fecundará de mica en mica. Preparará la terra per a fer-hi una sembra de nova i fecunda llevor, un dia o altre.

No exagerem tampoc les coses, inhumanament. No vulguem que tots reixin en uns inquietos espirituals, uns idealistes padolorits. No hi cab tampoc recullir els resultats desseguida. Potser tampoc mai podrem buidar les nostres idees en una institució que ls hi donguin vida corporal. Els contertulians amics del solitari (que ja no serà tal, per tal que haurá companyia) serán, sense adonar-se'n, obrers de la nova obra, i renovadors de la vida del poble. Forçosament, si no s'adorm, vindrá el dia que s'hi coneixerá en el parlar, en el ball, en el cant o s'her, en les modes del vestir, en l'art de construir, en la política, fins dintre de l'escola. Un segon solitari, que tampoc serà solitari, creará l'institució que donará orgajeitat a la nova vida, a les noves idees. Per mants pobles de Catalunya, hi són bastides institucions parrelles, gaire bé únicaement en principi, obres d'un sol home solitari, que sapigué objectivar el seu dolor, i fretura de nova vida. Les obres socials, d'una gran lleior moral, dels cellers comunals del Pla de Cabra i l'Espuga de Francoll, són obra de dos solitaris. Elles no són menys dignes d'elogi i d'admiració que formin institucions culturals, netament.

Aquesta companyia que'l solitari pot trobar dintre els seus, no nega, ni impossibilita l'altra, la dels altres solitaris, escampats ençà i enllà de Catalunya, i la dels que a Barcelona, cap de Catalunya, treballen, poden treballar mancomunadament. Tots treballem pel mateix. Per a una més pròvida solidaritat, podria crear-se a Barcelona una revista mensual que fos l'orgue de tots aquests obrers de Catalunya isolats per cá i enllà. I dues vegades a l'any, en diada senyalada, podrien tots, els de montanya i els de marina, els de ponent i els de llevant, acoblar-se a Barcelona, com al volt de la tanlla pairal, prop de la llar eticosa. Quin encoratjament i entusiasme no'n reixiria per tots. Els dolors dels solitaris, neguitosos, foren, verament, dolors que anunciarien nous i fecundes parts.

ANGEL DE LA C. GRAU.
Mes del Bon Retorn. Plegamans.

IV Assamblea Nacional Veterinaria

Per a pendre part en les sessions de la IV Assamblea Nacional Veterinaria que deu celebrar-se a Barcelona durant els dies 21 al 27 de l'actual, anirá una comissió oficial del ministeri de la Guerra, composta d'un quefe i un veterinari primer.

Passa de 500 el número d'assambeis. Les inscrites fins a la fetxa.

El número de treballs presentats al concurs científic professional es de 56, descomptant els que podien presentar-se fins el dia 10, en que terminá el plaç per

Sentim-se optimistes

a optar al premi de Guerra. La majoria de les Memòries són interessants i dificultaran la missió del jurat per a procedir en justícia amb totes.

Aquest el constitueixen: don Ramón Turro, en representació del Comitè de Barcelona; don Eusebi Molina, de Madrid, pels veterinaris militars; don Pere Moyano, de Saragossa, pels catèdrics; don Josep Orensanz, de València, pels inspectors d'Higiene i Sanitat peques; i don Ignasi Guerricabeitia, de Bilbao, pels subdelegats i veterinaris titulars. Exercirà les funcions de secretari el que ho és del Comitè d'Organització i Propaganda, don Angel Sabatés.

Ajuntament, la Diputació provincial i la Mancomunitat de Catalunya apoiaran aquesta manifestació nacional de la classe veterinària amb subvencions i festes.

Aquest nombre de FOMENT ha passat per la previa censura

Els transports marítims

UN CONFLICTE

La Direcció general de Duanes fa uns quants dies va dirigir una circular contintant unes noves disposicions respecte l'embarcament de mercaderies als vaixells. Fins ara, per a efectuar-se aquesta operació, les cases consignataries havien de presentar només a la Duana una declaració de les mercaderies que embarcaven. Els empleats de la Duana i els carabiners cuidaven d'inspeccionar les mercaderies, i un cop llesta la inspecció, aquelles podien ésser embarcades al vaixell consignat.

Aquest procediment deu haver semblat massa viable al Govern, com ho demostra amb les pretensions de la nova circular de la Direcció general de Duanes. La circular ordena que les mercaderies que siguin considerades de grua general d'embarc i les compreses en les llistes d'exportació condicional, no podran ésser embarcades sense que el consignatari es faci solidari de que la mercaderia que declara és veritat.

Els articles considerats com a contrabandol absolut i contrabandol condicional són quasi tots els que s'embarquen. Solament en queden exceptuats alguns articles, com les conserves i les fruites. Per tant, les noves disposicions de la Duana venen a agreujar molt més el conflicte dels transports. Si fins ara aquests eren limitats, d'avui endavant quedaran gairebé nuls. Com pot acceptar el consignatari la obligació que se li posa de firmar la veritat de l'article que el comerciant en la declaració li posa? És aquesta una solidarització que no pot acceptar ningú, perquè el consignatari podria resultar víctima de l'engany de qualsevol comerciant.

En dos dies que fa solament que s'han aplicat les noves disposicions s'han pogut veure palesar els greus perjudicis que ocasionen al nostre comerç. Diversos vaixells han hagut de marxar sense càrrega de mercaderies.

Els consignataris, davant la desorientada circular de la Direcció general de Duanes, s'han reunit i han telegrafiat al Govern dient-li que aquesta mesura portarà tals conseqüències que s'empitjoraran encara molt més, la crisi dels transports.

Per de prompte, els consignataris han donat ordre de no admetre mercaderies compreses entre el contrabandol absolut i el condicional, que és com dir que no admeten càrrega de cap mena.

Si persisteix l'aplicació d'aquesta nova circular, la paralizació d'embarcament de mercaderies serà de greus conseqüències econòmiques per al nostre comerç.

No passa res. Tot està tranquil. Espanya sembla Xauxa... I, no obstant, continua la suspensió de garanties. I el Govern den Dato, per lo que's pot traslluir de manifestacions fetes per algun ministre, no sols no pensa encara en tornar a la normalitat, sino que té el propòsit de fer les eleccions municipals amb les garanties constitucionals suspeses. No hi ha pas dubte, que el nostre, és el millor dels països...

Es possible fer unes eleccions en plena anormalitat constitucional? Pot, en aquestes condicions i circumstàncies, manifestar l'elector la seva voluntat? I els partits polítics, com van a organitzar la lluita en els comicis, si estan impossibilitats per a tota propaganda? Si no's permeten mitjans ni manifestacions i la premsa està subjecta al règim de la mordassa, pot manifestar-se altra opinió que la del Govern?

Es que els idonis volen conquistar també els municipis, quan per tots els indrets d'Espanya s'aixeca unànim i vigorós el desig de renovar les velles normes de la política del torn? Certament, la conducta de nostres governants és incompreensible. Cegos i sords, no sols es neguen a veure i a oír, sino que, ademés, enardits potsen per la lluita que sostenen contra el poble, han perdut la equanimitat, s'han tornat atrabilaris i han emprés el pitjor dels camins: el de l'arbitrarietat.

Es clar que, si tots els republicans fossin com els possibilistes de Reus, res tindria d'estrany la conducta dels governants. Encara en fan poc! —exclamem indignats més d'una vegada pensant en aquests politicastes—. Si en el moment culminant d'una noble crenada, i quan el triomf va a coronar l'esforç d'un poble, els que es diuen republicans i autonomistes traïcionen la causa de la demor-

cracia i de la autonomia, i per qué tirar en cara als conservadors i monàrquics el seu comportament? Els pobles —és una frase molt gastada, pero axiomàtica— tenen el govern que es mereixen.

Però també en tots els pobles hi ha qui es preocupa, adhuc contra l'indiferència i la abulia general, del progrés i el benestar dels consemblants. Idealistes contra estàtics i negociants. Heu's aquí la lluita eterna; la lluita de tots els pobles en totes les èpoques i edats.

Per xo, nosaltres, en mig de l'ambient enrarit, al veure sorgir el moviment renovador iniciat en l'Assemblea parlamentaria de Barcelona del 19 de juliol, ens sentirem esperançats, com ara ens afirmem en aquella esperança al reanudar els parlamentaris sa tasca salvadora, malgrat la defecció incalificable dels possibilistes i malgrat totes les miserietes locals posades en joc pels qui ara, després d'enlluernar a la massa ignara amb la fraseologia revolucionaria dels republicans d'antany, declaren que no es creuen cridats a derribar las instituciones ni a transformar el engratage de la mecànica universal (7).

Què importa, davant d'un ideal tan gran com és el de la deslliurança de la nostra terra, que hi hagi encara ànimes mesquines que tot ho subordinin a una mera qüestió d'empleos? Què significa, davant el bell resorgir de tot un poble, un escamot polític que, dient-se republicà, faci el joc als conservadors? Què val, quina importància té la claudicació, la traïció d'un, quan són tants cents els lluitadors que sostenen amb fé la brega?

Amunt els cors! Sentim-se optimistes. Que'l triomf no es farà esperar!

Afortunadament, els possibilistes no compten, fora de Reus.

Per l'associació dels dependents

Algún home pràctic, no sabem qui, pero forçosament ha d'ésser un home pràctic i generós, ha iniciat la creació d'un Centre de Dependents del Comerç i de l'Indústria, l'unió de tots aquells que formaran un dels més nombrosos estaments o gremis, de nostra ciutat, per quant el comerç i l'indústria ocupa a sens nombre d'individus.

La iniciativa no pot ésser més simpàtica i plausible i la prova de que aquesta afirmació nostra no pot ésser discutida, la tenim en el fet de que tot just esboçada l'idea, són en l'legió el nombre de socis inscrits i ben important el nombre d'exponentis protectors que s'han ofert a donar caliu i ajuda al projecte d'Associació perquè esdevinguí una plena realitat dins del més breu plaç possible.

No's tracta d'una de tantes societats de resistència aixecada enfront de l'element patronal; se tracta de l'unió dels dependents de comerç per a constituir aixís una força col·lectiva que aixequi no sols el nivell material que avui assolixen, sino que influeixi en la seva educació intel·lectual, per a fer homes aptes que el dia de demà sigan eficaços col·laboradors dels seus patrons i tinguin la preparació necessaria per a influir en l'avenç i prosperitat dels negocis en que s'ocupin, guanyant-se aixís la consideració que és base planera del millorament social a que tot obrer l'legítimament deu aspirar.

Els dependents de Reus han escullit un bon patró amb que bastir la seva fundació: el que ofereix el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria de Barcelona, aquesta entitat, honra i orgull de Catalunya, que per l'esforç, la perseveració i l'entusiasme d'un sol home, En Puig i Esteve, ha transformat dignificant-la, ennoblint-la, reivindicant-la, la dependència mercantil de la urb catalana. L'entitat barcelonina s'ha fet gran, s'ha fet forta i ha realitzat una esplèndida obra

social, mercès a la seva acertada orientació. L'entitat reusenca seguirà la mateixa sort, si segueix la mateixa ruta, doncs no li ha de mancar el concurs decidit de totes les classes socials de Reus que han de comprendre que fent forta la dependència faran fort i prósper el comerç i la indústria que son les úniques deus de riquesa amb que compta la nostra ciutat.

Els que porten tan bella tasca a terme poden disposar incondicionalment de la nostra publicació.

KURSAAL
Sangre y Arena

En Bartomeu Sabadell

NOTES BIOGRÀFIQUES

Veu's aquí alguns detalls biogràfics d'En Bartomeu Sabadell, que hem pogut obtenir mercès a la benevolencia de don Lluís Munt, apoderat de l'artista que aquesta nit treballarà en nostre primer colisen.

En Bartomeu Sabadell va naixer a la ciutat de Sabadell l'any 1894, havent complert recentment l'edat fresca de 23 anys.

A l'edat de 15 a 18 anys va ésser ja considerat com a un profund observador de la psicologia teatral per la col·lecció de «Cròniques» que publicava setmanalment en nostre confrare «Diari de Sabadell».

El seu nom i cognoms veritables son Bartomeu Soler i Rabassó, adoptant com a pseudonim el sobre-nom de Sabadell quan els primers èxits a l'Amèrica, rendint, aixís, noble tribut a la ciutat que l' vege naixer.

Per una serie de premis obtinguts en els Jocs Florals de Buenos Aires l'any 1915, els catalans residents a aquella capital varen donar-se compte de trobar-

se davant d'una ferma personalitat literaria, no sabent, més tard, si admirar al poeta o a l'artista.

En una «tournee» anàloga a la que avui ve donant per Espanya, recorregué les Repúbliques de l'Argentina, Xile i Uruguai, amb sorollosos èxits, havent donat, entre altres, les següents conferències: «La dinastia espanyola», «La América de Colón y la América actual», «Espanya en el presente», «Espanya ante Europa», «Espanya y Catalunya», «Literatura catalana», «Impresiones una gira por Sudamérica», etc.

En Bartomeu Sabadell poc després d'haver desembarcat ha començat la seva «tournee», essent Reus la tercera ciutat de la seva gira, per Espanya a fi d'abans del mes de març pròxim retornar a América.

La propera temporada teatral en el Centre de Lectura

La versió circulada amb tanta insistència referent a l'actuació del primer actor i director senyor Piera en el «Centre de Lectura», ha sigut plenament confirmada. El senyor Piera, deferent amb els elements que tan desinteressadament organitzen la propera campanya teatral en el Centre, s'ha encarregat de la formació i direcció de la Companyia, aconseguint reunir un conjunt d'artistes tan distingits com voluntariosos. El senyor Piera ha contractat a la notable actriu senyora Josefina Roca, a la gentil dama jove senyoreta Carme Perelló i a la característica senyora Vendrell, de quins valiosos elements no cal fer-ne l'elogi per ser coneguts del nostre públic i ademés, tots aquells altres artistes que ha cregut necessaris per a portar a bon terme el seu plan d'oferir als socis del Centre programes que tinguin l'atractiu de la novetat i obres ben escullides, presentades i executades.

El just prestigi de que gaudeix el senyor Piera son penyora de l'èxit que ha de coronar la propera temporada teatral en el Centre.

Informació

Avis important

PREGUEM A TOTS ELS NOSTRES AMICS A QUINS NO ELS HAGI SIGUT PASSADA O RECALLADA LA CORRESPONENT FULLA D'INSCRIPCIÓ AL NOU CENS ELECTORAL, SE SERVEIXIN PASSAR PER NOSTRA ENTITAT ON PODRAN RECALLAR-NE I ENTREGAR-NE DURANT BREUS DIES.

Procedent de Madrid, ahir al matí va passar, en direcció a Barcelona, don Eduard Maristany, director general dels ferrocarrils de M. S. A., qui fou objecte d'una cariñosa rebuda per part del personal que presta servei en la estació de Reus, on s'hi reuiren tots els empleats en número de 150, per a patentitzar-li el seu agraiment, pels beneficis que ve otorgant-los'hi dit senyor i en especial, per la paga de gratificació rebuda últimament, amb la que son dugues les pagues extraordinaries que els menats empleats han cobrat en lo que va d'any.

El senyor Maristany marxà molt satisfet de l'acollida que tingué per part dels ferroviaris reusencs, al cap dels quals hi ha nostre amic particular en Josep Amat.

Per ausencia, en fús de llicencia, del jutge de primera instancia i instrucció don Joan Arnet Ferrera, se troba encarregat del jutjat el jove advocat i jutge municipal don Joan Vilanova i Montañá.

Taller de Cerralleria d'obras

JOAN ADSERA CAMPS
Carrer d'Alegra, 17. - REUS

Representant exclusiu a Reus de les portes d'acer ondulat, i de tots sistemes, de la casa J. Mas Bagá, de Barcelona.

La companyia acrobàtica de Mr. Frediani que tants èxits està obtenint en el Teatre Circo, per a la funció d'aquesta nit anuncia dos importants debuts: «L'home auell», el millor saltador del món, i «Mr. Emanuél», amb les seves figuretes i salts mortals a cavall.

Ademés hi pendran part els millors números de la companyia.

Nostre volgut amic En Josep Sans, ens participa haver adquirit la llibreria i venda de periòdics que hi ha establerta a la casa núm. 8 de l'arraval baix de Jesús, on des d'avui podrà trobar-s'hi una gran varietat de llibres dels millors escriptors contemporanis.

Desitgem a l'amic Sans moltes prosperitats en el seu negoci.

MODISTES

Se necessiten oficials i una encarregada per al taller. — Arraval de Santa Agna, 57, primer.

Com hem vingut anunciant, aquesta nit en el Kursaal s'estrenarà l'extraordinària producció cinematogràfica espanyola «Sangre y arena», basada en la novel·la del mateix nom d'En V. Blasco Ibáñez.

Per a major comoditat del públic la Empresa anuncia el despatx de localitats numerades, de 12 a 1 i de 6 a 8 tarda.

Pasteleria de Bernardí Mas

(Antiga Casa Montserrat) Galanes, 18
Dolços-Confits-Licors-Comestibles

Es tant l'abandó de les vies urbanes que aquests dies no's pot transitar de la polsaguerada extraordinaria que les cubreix en capa espessíssima convertida en atapaíssims núvols al més petit aire.

«Las Circuns» no'n diu una paraula.

La recreativa societat La Palma avui se traslladarà al seu local d'hivern.

Com a inauguració de dit local s'estan preparant dos grans balls que se celebraran el proper diumenge.

APRENENTS

S'en necessiten a la Merceria d'Alfred Llecha, Llovera, 48.

En el favoregut cinematògraf «Sala Reus», aquesta tarda, a les set, s'hi celebrarà la selecta sessió de moda, dedicada als nens.

El programa serà força abundant i escullit.

Secció Oficial

Registre Civil

INSCRIPCIONS DEL DIA 9 OCTUBRE 1917

NAIXEMENTS

Rosa Blanch Arrufat. — Teresa Barlañá Llopart. — Josepa Martorell Alsina. — Dolors Lambert Piqué.

DEFUNCIONS

Teresa Freixas Martí, 2 anys, Sant Llorens, 2. — Manuel Besora Gasull, 5 mesos, Casa de Camp. — Joan Vilanova Güell, 38 anys, Puvill Oriol, 3. — Joan Tibau Carcolé, 71 anys, Germanetes dels pobres. — Ambrós Queralt Busquets, 72 anys, Hospital civil. — Josepa Pérez Anglés, 30 anys, Hospital civil.

MATRIMONIS

Cap.

KURSAAL
Sangre y Arena

KURSAAL
Sangre y Arena

Tractament de la **sifilis** per l'aplicació **indolora** del

606

i diagnòstic de dita enfermetat per l'anàlisi de la sang (Dr. Wassermann)
Dr. A. FRIAS. - Arraval baix de Jesús, núm. 33. - CONSULTA DE 3 A 4

sense aquesta marca

l'aparell **NO** és un
GRAMÓFON
 - CATALEGS GRATIS -

Companyia del Gramófon - SOCIETAT ANÓNIMA ESPANYOLA

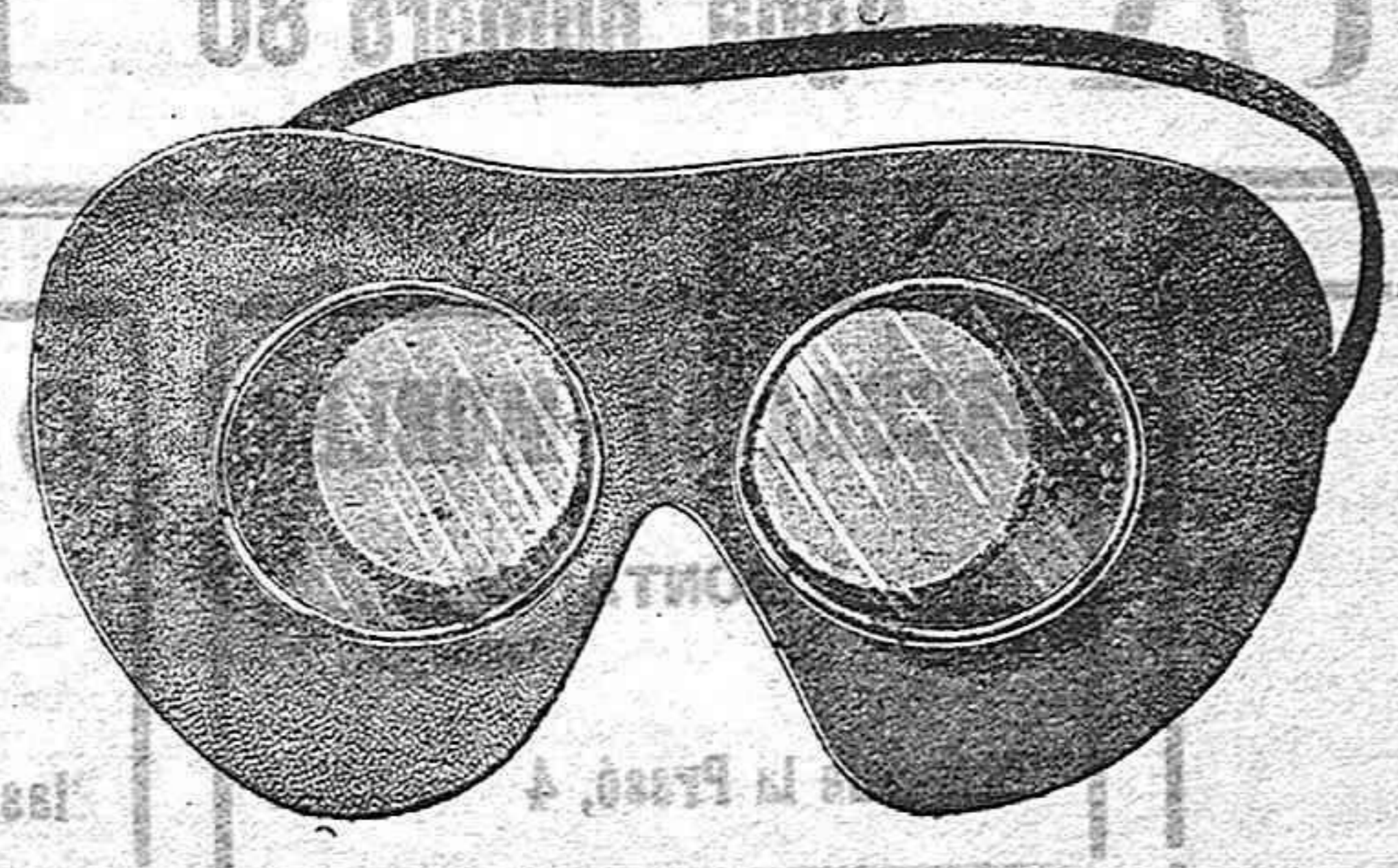
Éxit colosal dels célebres artistes
TITTA RUFO I CARUSSO
 en discs marca GRAMÓFONO

De venda: **R. PERPIÑÀ** - Carrer Major, 22 - REUS
 Despatx: 24, pral.

Dipòsit de Relotgeria, - Relotges de butxaca i Desperiadors des de 2'90 pessetes.

Basar «LA ALIANZA» - Reus

Secció d'Òptica

Grans existències en tota classe d'articles concernents a aquest ram. - Especialitat en el montatge dels Crimals prescrits pels senyors Metges oculistes.

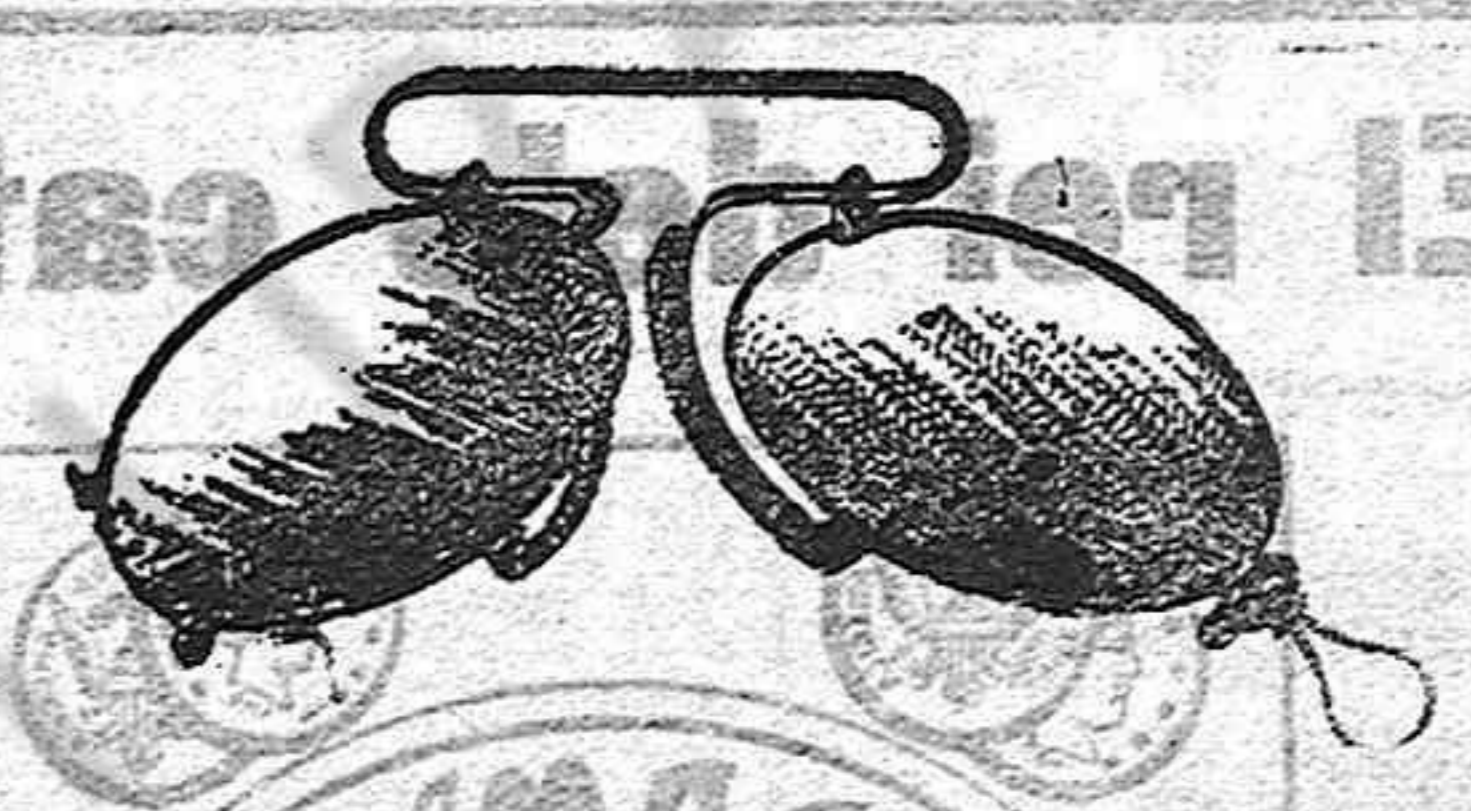
PREUS ECONOMICS

NOTA. - Se fan compostures de totes classes.

Instal·lacions Elèctriques

AMORTITZABLES

Per a informes: **Electricista Freixa**
 Carrer de Vilá (a) Bou REUS

Els progressos que la ÒPTICA ha experimentat des de fa mig segle, ha demostrat que avui és indispensable en tots els ordres baix tots els aspectes: Amb l'auxili d'uns lentes o gafas ben escollits, són milers les persones que que practiquen l'hermós sentit de la vista, en completa normalitat.

No's deuen comprar els lentes com un gènere qualsevol, no basta escollir cristalls rutinariament i sense raons científiques. ¡¡Quantes persones han malgastat sa vista, perjudicant-la en alt grau per no tindre en compte aquests prudents consells!! Sols un examen a consciència pot donar per resultat trobar uns lentes perfectes, ja que moltes vegades no tenen el mateix grau de refracció els dos ulls.

En conseqüència, aquesta CASA sense perdonar mitjà ha instal·lat en son propi establiment una completa SECCIÓ D'ÒPTICA que li permet assegurar a sa distingida clientela, una extraordinaria exactitud en els cristalls prescrits pels senyors Oculistes, amb lo qual, creu prestar un bon servei i al mateix temps omplener un buit fa temps notat en aquesta ciutat.

S'expendeix el verdader cristall de roca del Brasil i es garantitza sa autenticitat per mitjà d'aparells especials. Cristalls de totes classes, montures d'or, xapat, níquel i ser.

Se fan ademés, tota classe de compostures pertencients a dit ram.

JOSEP PUJOL. - Cirurgia

Especialista en la curació de les hernies (trençats) amb 30 anys de pràctica entre la casa Clausolles, de Barcelona, i el meu establiment de Reus

NOTA. - No equivocar aquest antic i acreditat establiment «LA CRUZ ROJA» dirigit per persona competent i amb títol professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer, que amb el fi de despistar a la meua clientela i per a millor aprofitar-se del crèdit que gaudeix casa meua, s'ha establert prop de la mateixa.

«LA CRUZ ROJA» (CASA FUNDADA EN 1896) MONTEROLS, 16 (Al costat del fabricant de gorres D. Isidro Pené)

ESPECTACLES

Teatre Fortuny
 Avui, dijous, gran acontexement artístic per l'eminent artista i declamador En Bartomeu Sabadell.

PROGRAMA

Primera part

I. Obertura

II. AUDICIÓ RAPSÓDICA, per l'eximí declamador Bartomeu Sabadell.

a) «Sonatina», Rubén Darío. b) «La serra», Joan Alcover. c) «Los irresponsables», Joaquim Dicenta. d) «El poema de las almas», Bartomeu Sabadell. e) «L'estranya amor», Josep Carner. f) «Marcha triunfal», Rubén Darío.

15 minuts de descans.

Segona part.

I. Orquestra.

II. Representació del grandios monòleg de l'eminent Angel Guimerá *Mestre Olguer*. Genial creació d'En Bartomeu Sabadell.

15 minuts de descans.

Tercera part.

I. Orquestra.

II. CONFERENCIA per En Bartomeu Sabadell. Tema: «La miseria d'América».

Nit, a les 9 i mitja. L'acte serà amenitzat pel reputat quintet del teatre.

Notes. - Es prega s'abstinguin d'entrar al Teatre durant el curs de l'Audició Rapsòdica.

Teatre Circo
GRAN COMPANYIA EQUESTRE
 Director Mr. Wiyll
 Gran funció per avui.
 -Debut de «L'home auells» i «Mr. Emanuel».

Sala Reus
 Grans sessions de cine per a avui.
 Preus i hores de costum.

Kursaal
 Grans sessions de cine per a avui.
 Preus i hores de costum.

Ferrocarrils

Servei de trans que raijeix des de ler. de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA	
Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m	
» 7'25 » Vilafranca; » 9'38	
» 8'49 » » 13'27 m	
» 14'13 » » 17'42 c	
» 17'16 » Vilanova » 21'44 o	
» 21'25 » Vilafranca » 23'28 r	
DE BARCELONA A REUS	
Surt 5'26 (trasb. Roda); arriba 9'23 m	
» 8'33 » » 10'36 r	
» 9'20 » » 12'47 c	
» 13'00 » » 16'15 o	
» 15'23 » » 19'24 m	
» 19'49 » » 21'53 e	
DE REUS A TARRAGONA	
» 9'57 » » 10'30 m	
» 12'54 » » 13'27	
» 14'30 » » 15'05 m	
» 18'08 » » 18'35 c	
» 20'50 » » 21'34 m	
DE TARRAGONA A REUS	
Surt 7'35 » arriba 8'10 c	
» 12'17 » » 12'53 m	
» 16'36 » » 17'14 m	
» 19'25 » » 20'03 m	
DE REUS A FALSET I MORA	
Surt 7'17 surt 9'27 arriba 10'15 m	
» 10'21 » 11'19 » 11'11	
» 13'17 » 14'24 » 14'54 c	
» 16'30 » 18'57 » 19'47 m	
» 19'49 » 21'11 » 21'47 m	
» 22'01 » » 23'05 e	

DE MORA I FALSET A REUS

Surt 6'13 » arriba 7'17 e	
» 6'30 » surt 7'42 » 8'39 m	
» 7'01 » » 8'43 » 10'19 m	
» 12'17 » » 13'11 » 14'03 e	
» 17'27 » » 19'12 » 20'59 m	
» 20'14 » » 20'48 » 21'09 m	
DE REUS A LLEIDA	
Surt 8'22 » arriba 11'22 e	
» 13'35 » » 20'05 m	
» 17'59 » » 22'03 m	
» 20'30 » » 0'22 m	
DE LLEIDA A REUS	
Surt 5'30 » arriba 9'46 m	
» 8'29 » » 12'29 m	
» 11'56 » » 20'17	
» 15 » » 17'58 c	

Companyia Reusense de Tramvies

Servei de trans que regirà des del dia 12 de setembre de 1917

Sortides de Reus Sortides de Salou
 (Arraval Robuster)

Tren n.º 24 a les 7.50 Tren n.º 25 a les 9.20
 » 12 » 16 » » 23 » 18.45

AVIS. - Els dies festius no circularà el tren que surt de Reus a les 16, pero en canvi circularán el de les 15 i el de les 17'05 i el que de Salou surt a les 16.

Els diumenges i dies festius s'expediran bitllets d'anada i tornada a 60 cèntims per a tots els trens del dia de la expedició.

LINIA DE VALENCIA

Surten de Salou per a Valencia
 6'21, 9'18, 11'15, 0'02, 18'02 (fins a Benicarló).

Arriben a Salou de Valencia
 4'19, 8'32, 15'44, 18'36, 0'35 (desde Benicarló).

FMP. SANJUÁN - REUS

Aparells i Discs PATHE

Nous discs dels célebres artistes: TITTO SCHIPA, MARIA GALVANI, G. BARDI, ELVINO VENTURA, SCAMPINI

Gran assortit en couplets cantats per les artistes: AMALIA MOLINA, BELLA NINON, OLIMPIA D'AVIGNI, LA TEMPRANICA, I.A. PRECIOSILLA

Dipòsit a Reus: **MAGATZEMS GIBERT**
 Plaça Constitució, 1 REUS
 (Al costat de la casa Bofill)

Xocolateria LA MUNDIAL

(Antiga del Narri)

Carrer de la Mar, 2 (Carreró davant la plaça de la Constitució) Reus

Aquest establiment al passar a ésser propietat de Vicent Martí, ha sigut reformat el local amb el fi de poguer servir al distingit públic, el qual trobarà en el mateix economia i servei esmerat.

EL CAS MÉS SENZILL DE TOS;

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions transitories constitueixen un perill seriós i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, L'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antissèptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir prompts i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia y dificultava la respiració. **ES VENEN A DOS RALS CAPSA.**

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom **Litinoides Serra** sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és lleugera, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capsos de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes, **UN PAQUET SOLT: 10 CÈNTIMS.**

EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'impotent.

FARMACIA SERRA - Arraval de Santa Agna, número 80 - REUS

El rei dels cafès

Puresa garantida

Aroma concentrat

AGENTE EXCLUSIVO PARA LA VENTA EN ESPAÑA
ROMÁN MARIMÓN PLAZA CATALUÑA-7
REUS

El més agradable

LES PERSONES DE BON PALADAR PRENEN EL CAFÉ "PAMPA"

DISPONIBLE

DECORACIÓ - MOBLES
J. MONTAGUT
Carrer de la Pradó, 4 REUS

DROGUERIA
de H. MARINÉ
Plaza de Prim REUS

Fàbrica de Capsos de Cartó
ENRIC VIDAL
Carrer del Galló, 4 REUS

Claudi Borrás
DENTISTA
Plaza Constitució, 13 REUS

L'Hidráulica Reusense
de EMLI AULÉS
Extens assortit en mosaics hidràulics
PREUS ECONÒMICS
Cami de Riudoms REUS

JOSEP SOLÉ
RECADER DE REUS A BARCELONA
BARCELONA
Bou de la Plaça Nova, 14
Passeig de Gràcia, 62 (Colmado)
Hospital, 4 (Estanc.)
REUS
Güell i Mercader, (Hostalets), 22, Cordereria
Arraval Santa Agna, 5

TINTORERIA de MANUEL CIBARRA
Se renta i teneix tota classe de roba. S'utilitza el planxat elèctric.
Galanús, 7 REUS

Casa PUJOL
TRAJOS DE LLANA
DES DE 25 PESSETES
Monterols, 37 REUS

DISPONIBLE

DISPONIBLE

JOAN PUJOL
RECADER
EL MÉS ANTIC DE REUS A BARCELONA
ARRAYAL ALT DE JESÚS REUS

TARIFES
per a l'inserció d'anuncis en aquest diari

PREUS MENSUALS

En 1.ª plana	En tercera plana				En 4.ª plana
	A una columna	A dues columnes	A tres columnes	A cinc columnes	
Pagarà pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupi					Pagarà 3 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupi
Fins a 3 ctm. d'altura.	2'50	3'75	5'00	10'00	
De 3 a 5 "	3'50	5'25	7'00	14'00	
Per cada centímetre més	0'50	0'75	1'00	1'50	

NON PLUS ULTRA
Trajos a preus inenxerrissims
La casa millor assortida en trajos per a nens
Portal de Jesús, 1.—REUS

Esteve Massagué
COMISIONS-REPRESENTACIONS
SANT LLORENÇ, 8, 3.ª REUS

Albion
Plaza Constitució, 1 REUS

Fàbregas i Recasens
BANQUERS
Valors-Cupons-Borsa-Canvi-Giros
Rambla dels Estudis, 4 TELEFONS A 2248 i A 3453 BARCELONA

Els remittits, anunci de crònica, de secció oficial, etc., etc., un número redat d'insercions pagarán a 25 céntims la ratlla per la primera inserció i a 10 céntims ratlla, per cada una de les successives. Quan arribi a publicar-se un mes pagarán a 10 céntims per cada inserció.

NOTA: Tot anunci a més de son import segons tarifa, costarà l'impost del timbre a raó de 10 céntims per inserció.

AVIS.—S'admeten anuncis mortuoris fins a lèi i de la nit.